

Inleiding

In de provincie Antwerpen bevinden zich vandaag ongeveer 3200 kilometer aan geklasseerde onbevaarbare waterlopen. Deze waterlopen zijn o.a. belangrijk voor de afvoer van overtollig water en hebben dus ook regelmatig een onderhoud nodig. Voor dit onderhoud staan de erkende waterloopbeheerders in: de provincie (voor het overgrote deel van de geklasseerde waterlopen nl. 2400 km), de polders en wateringen, de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) en een aantal gemeenten.

In het voorbije jaar bracht de provincie nog een aantal (of delen van) waterlopen in kaart die vandaag nog niet door een waterloopbeheerder onderhouden worden, maar waar dit wel wenselijk is. Daarnaast zijn er waterlopen die nieuw aangelegd zijn en ook door een waterloopbeheerder dienen onderhouden te worden. Tenslotte zijn er ook geklasseerde waterlopen die in de loop der jaren verdwenen of minder belangrijk geworden zijn of nu eerder de functie van afvoergracht voor hemelwater vervullen. Deze laatste groep zijn dus het statuut van 'geklasseerde waterloop' niet meer waardig. Indien het om een afvoergracht voor hemelwater gaat kan de gemeente deze aanduiden als publieke gracht zodat zij het beheer hiervan op zich kan nemen.

Als een waterloop van statuut verandert, heeft dit een impact op de rechten en plichten van de aangelanden langs deze waterlopen. Via een openbaar onderzoek worden de burgers in kennis gesteld van de waterlopen die van statuut veranderen.

Hoe worden de waterlopen ingedeeld in Vlaanderen?

1. Bevaarbare waterlopen

De bevaarbare waterlopen of waterwegen zijn de grote stromen, rivieren en kanalen. Ze worden in onze provincie beheerd door De Vlaamse Waterweg.

2. Onbevaarbare waterlopen

De onbevaarbare waterlopen werden in 1955 opgetekend in atlanten en hierna conform art. 2 van de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen gerangschikt in drie categorieën. Wie de beheerder er van is, wordt bepaald door de categorie waartoe de waterloop behoort of het gebied waarin de waterloop gelegen is.

Categorie	Beheerder
1 ^e	Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)
2 ^e	Provincie (polders en wateringen in hun werkingsgebied)
3 ^e	Gemeente (polders en wateringen in hun werkingsgebied)

Op de aangelande, eigenaar, gebruiker, huurder of pachter van een grond palend aan een geklasseerde onbevaarbare waterloop, rusten er een aantal verplichtingen. De belangrijkste hiervan worden hieronder op een rij gezet.

- Het is steeds verboden werken uit te voeren binnen de bedding van een geklasseerde onbevaarbare waterloop zonder machtiging of advies van de betreffende waterloopbeheerder in het kader van de omgevingsvergunningprocedure;

- Men moet doorgang verlenen aan de personeelsleden van het bestuur, of aan de personen die de waterbeheerder aangesteld heeft voor de uitvoering van beheer werken aan de waterloop;
- Men laat maaisel en onschadelijke ruimingsproducten die uit de bedding van de waterloop opgehaald worden op de oever plaatsen;
- Grondbewerkingen zijn verboden binnen een zone van één meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van de waterloop, en dit langs beide oevers;
- Er mogen geen nieuwe bovengrondse constructies worden opgericht binnen een zone van vijf meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van de waterloop, en dit langs beide oevers.
- Nieuwe bomen en struiken worden alleen aangeplant binnen een afstand van vijf meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van de gerangschikte onbevaarbare waterlopen (en publieke grachten) indien:
 - een minimale tussenafstand van 12 m voor opgaande bomen gerespecteerd wordt;
 - de houtkant regelmatig teruggezet wordt én die indien nodig voor de toegankelijkheid van de waterloop periodiek teruggezet wordt op vraag van de waterbeheerder;
 - voor een andere plantwijze geopteerd wordt dan hiervoor vermeld nadat de waterbeheerder daarvoor een schriftelijke toestemming gaf.

Bij spontane verbossing dienen, als dit nodig is voor de toegankelijkheid van de waterloop, periodiek de bomen en struiken teruggezet te worden op vraag van de waterbeheerder

- Om het talud te beschermen, kan de waterbeheerder aangelanden verplichten om gronden die aan een waterloop of publieke gracht palen en die begraasd worden, af te rasteren.
- Bij afrastering bevindt het deel van de afsluiting aan de kant van de grond die aan de waterloop paalt, zich op een afstand van 0,75 meter tot 1 meter, landinwaarts gemeten vanaf het einde van het talud van de waterloop. De afsluiting mag niet hoger dan 1,50 meter boven de begane grond zijn.

Bovenstaande bepalingen komen uit de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen, het decreet betreffende het integraal waterbeleid van 18 juli 2003 en het besluit van de Vlaamse Regering van 7 mei 2021 tot uitvoering van diverse bepalingen uit de wet van 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen. Voor een aantal bepalingen zijn er uitzonderingen/aanvullingen opgenomen in de betreffende wetgeving. U kan bovenstaande wetgeving opvragen bij de dienst Integraal Waterbeleid (diw@provincieantwerpen.be) of raadplegen via www.provincieantwerpen.be.

3. Grachten

De grachten in het Vlaams gewest zijn alle andere waterlopen die niet gerangschikt werden in een categorie conform art. 2 van de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen. Ze worden ingedeeld in drie typen: private grachten, baangrachten en publieke grachten. Er bestaat momenteel geen gebiedsdekkende inventaris van de grachten dus kan men ze niet allemaal terugvinden op kaartmateriaal of digitaal informatieplatform.

a) Baangrachten/langsgrachten

Baangrachten zijn grachten die onderdeel zijn van de openbare weg, van het openbaar domein van de spoorwegen, van vliegvelden, en zo meer. Zij zorgen voor de afwatering van het hemelwater en van het gezuiverde afvalwater

indien er geen riolering aanwezig is. Deze grachten worden onderhouden door de beheerder van de weg (de Vlaamse overheid of de gemeente) als eigenaar van de gracht.

b) Private grachten of perceelsgrachten

Private grachten bevinden zich op of tussen private eigendommen. Ze worden niet onderhouden door een openbaar bestuur, maar door de aangelanden, dit overeenkomstig artikel 25 van het hiervoor vermelde besluit van 7 mei 2021.

c) Publieke grachten

De publieke grachten zijn grachten die omwille van hun algemeen belang beheerd worden door respectievelijk de gemeenten, de polders of de wateringen. Er kan een erfdiensbaarheid worden opgelegd met betrekking tot het recht van doorgang en het recht van deponie van ruimsingsproducten en maaisel uit de publieke gracht. Er kan maximum een erfdiensbaarheidszone van vijf meter landinwaarts van de rand van de gracht bepaald worden langs één of beide oevers. De regeling inzake publieke grachten is opgenomen in artikel 23ter van de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen en afdeling 3 van het hiervoor vermelde besluit van 7 mei 2021.

Wat ligt er in openbaar onderzoek?

De provincie legt samen met de gemeente een aanpassing van de officiële waterlopenkaart in openbaar onderzoek. Op deze kaart staan de waterlopen die op het grondgebied van de gemeente van statuut veranderen. De statuutveranderingen zijn:

- Geklasseerde waterloop wordt gracht
- Gracht wordt publieke gracht

Deze zijn met onderstaande symboliek opgenomen op de waterlopenkaart.

Kleurcode	Legende
	Geklasseerde waterloop wordt gracht
	Gracht wordt publieke gracht

Motivering (de)klassering waterlopen

1. Wat betreft het ontnemen van de rangschikking van een thans gerangschikte waterloop (bijlage 1)

Voor de volgende thans gerangschikte waterlopen is het niet meer relevant dat zij gerangschikt blijven (verlies algemeen nut rangschikking – art. 4, § 2 wet van 28 december 1967):

Naam	Provinciaal nummer	Reden om rangschikking te ontnemen
Koeischotseloop	A.8.06.9	In de Vlimmersebaan worden er veiligere fietspaden aangelegd. Gelijktijdig zal het rioolstelsel vernieuwd en gescheiden aangelegd worden zodat regenwater niet meer naar het zuiveringsstation gevoerd wordt. In het

		voorontwerp werd een hydraulische studie opgemaakt om de regenwaterdebieten in kaart te brengen en de afvoer ervan te optimaliseren. Eén van de afvoerpunten die hieruit naar voren kwam is de huidige oorsprong van de Koeischotse Loop ter hoogte van Vlimmersebaan 12/16. De eerste ca. 110 lm van de Koeischotseloop is een zeer ondiep en smal grachtje langsheen de afsluiting van perceel Vlimmersebaan 12. Aan de andere zijde van de gracht bevindt zich een zandpad met ondergrondse aanwezigheid van gas- en hoogspanningsleidingen. In de hydronautstudie kwam naar voren dat het wenselijk is om een deel van het regenwater van de Vlimmersebaan af te voeren via de oorsprong van de Koeischotse Loop, echter zijn de eerste 110 lm van deze waterloop op dit ogenblik niet voldoende geprofileerd om een goede doorstroom te bekomen. Het herprofilen van dit stuk is niet wenselijk wegens de aanwezigheid van gas- en hoogspanningsleidingen in het zandpad. Om voldoende buffer en infiltratiecapaciteit te bekomen worden de eerste 40 m van de Koeischotse Loop in het Pannenhuispad ingebuisd met poreuze buizen. Afwaarts wordt er een stuwmuur geplaatst met een beperkte doorvoer van 22 l/s. Het punt van oorsprong wordt om die reden verlegd naar afwaarts het zandpad vanaf de stuw. Gezien de rol van het gedeklasseerd deel van de waterloop in het regenwaterafvoerstelsel, zal deze wel aangeduid worden als publieke gracht (zie verder onder punt 2.)
--	--	---

Dit deel van de waterloop, gesitueerd op de bij dit besluit horende kaart (bijlage 1), komt in aanmerking om hun rangschikking ontnomen te worden.

2. Wat betreft het aanduiden van niet gerangschikte waterlopen als publieke gracht (bijlage 2)

Na het ontnemen van de rangschikking van bovenstaande waterloop, is het aangewezen om volgende delen van waterlopen aan te duiden als publieke gracht:

Naam	Provinciaal nummer	Reden om rangschikking te ontnemen
Koeischotseloop	A.8.06.9	Het betreft de aanduiding van het traject van de Koeischotse Loop onder en opwaarts het zandpad zoals aangeduid in bijlage 2. Dit traject maakt onderdeel uit van het regenwaterafvoerstelsel. De gemeente Rijkevorsel zal voortaan verantwoordelijk zijn voor het beheer van de gracht. In praktijk zal het beheer uitgevoerd worden door de rioolbeheerder Pidpa, aan wie de gemeente Rijkevorsel het beheer van zijn rioleringsstelsel heeft uitbesteed.

		In functie van het beheer wordt een erfdienstbaarheidszone langs de linkeroever afgebakend van 5 meter. Op deze erfdienstbaarheidszone wordt een recht van doorgang en recht van deponie van ruimingsproducten bepaald.
--	--	---

Dit deel van de waterloop, gesitueerd op de bij dit besluit horende kaart (bijlage 2) , komt in aanmerking om aangeduid te worden als publieke gracht.

Hoe bezwaren indienen?

Bezwaren en opmerkingen over het dossier dat ter inzage gelegd is, kunnen uiterlijk de laatste dag van de termijn van het openbaar onderzoek met een beveiligde zending ingediend worden op het gemeentehuis (cfr. Art. 7 en 13 Besluit Vlaamse Regering tot uitvoering van diverse bepalingen uit de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen).

Wat na het openbaar onderzoek?

In uitvoering van art. 4 van de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen zal de deputatie een beslissing nemen over het voorstel tot het ontnemen van de rangschikking van de waterloop. Een kopie van deze beslissing wordt bezorgd aan de stad, alsook aan diegenen die in het kader van het openbaar onderzoek opmerkingen hebben ingediend over het ontwerp van beslissing.

Nadat de deputatie een beslissing heeft genomen over het ontnemen van de rangschikking, kan de gemeenteraad in uitvoering van artikel 23ter van de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen een beslissing nemen over de overname van het beheer van de gracht en over het opleggen van een erfdienstbaarheid. Deze beslissing wordt door het gemeentebestuur tien dagen na het nemen van de beslissing gedurende dertig dagen bekendgemaakt op dezelfde plaatsen als de bekendmaking van het openbaar onderzoek. Het gemeentebestuur licht tevens de aanpalende eigenaars in.